

„6. SZAKOKTATÓ ALAPKÉPZÉSI SZAK

1. Az alapképzési szak megnevezése: szakoktató (Vocational Technical Instructor)

2. Az alapképzési szakon szerzhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:

- végzettségi szint: alap- (baccalaureus, bachelor; rövidítve: BSc-) fokozat
- szakképzettség: szakoktató
- a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Vocational Technical Instructor
- választható specializációk: műszaki szakoktató, agrár szakoktató, üzleti szakoktató, szolgáltatási szakoktató

3. Képzési terület: pedagógusképzés

4. A képzési idő félévekben: 6 félév

5. Az alapfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 180 kredit

- a szak orientációja: gyakorlatorientált (60-70 százalék)
- a szakdolgozat készítéséhez rendelt kreditérték: 10 kredit
- a szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető minimális kreditérték: 10 kredit

6. A szakképzettség képzési területek egységes osztályozási rendszere szerinti tanulmányi területi besorolása: 146/0114

7. Az alapképzési szak képzési célja és a szakmai kompetenciák

A képzés célja szakoktatók képzése, akik a specializációjukhoz tartozó ágazatok területén felkészültek az iskolai rendszerű és az iskolarendszeren kívüli szakképzésben elsősorban a gyakorlati tárgyak oktatásának megtervezésére, szervezésére, vezetésére, valamint oktatási tevékenység végzésére, a szakmai tantárgyakhoz kapcsolódó laboratóriumi foglalkozások és

a vállalati képzőhelyeken folytatott szakmai (vállalati, intézményi képzőhelyeken, képzőközpontban folyó, tanműhelyi, tanirodai, tangazdaság, egyéni- és társas vállalkozásoknál folyó, valamint felnőttképzési, felsőoktatási és szakképzési duális képzési) egyéni és csoportos gyakorlatok megtervezésére, vezetésére, megszervezésére. Tanulmányaikat a szakmai tanár mesterképzésben folytathatják.

7.1. A szakoktató specializációnak megfelelő elsajátítandó szakmai kompetenciák

a) tudása

- Átfogóan ismeri a szakoktató specializációjának megfelelő tantárgykör alapvető tényeit, irányait és határait.
- Ismeri a szakoktató specializációjának műveléséhez szükséges legalapvetőbb matematikai, természet- vagy gazdaságtudományi, társadalomtudományi elveket, szabályokat, összefüggéseket, eljárásokat a szakképzés nézőpontjából.
- Ismeri a specializációjához kötődő legfontosabb összefüggéseket, elméleteket és az ezeket felépítő fogalomrendszert a szakképzés nézőpontjából.
- Ismeri a gyakorlati foglalkozások (iskolai, vállalati, intézményi, szolgáltató, mezőgazdasági) tervezésével, szervezésével, megvalósításával és ellenőrzésével kapcsolatos elméleti és gyakorlati ismereteket, az egyéni és csoportos gyakorlatok szervezésének alapelveit, a differenciálás, a felzárkóztatás és a tehetséggondozás alapfogalmait.
- Rendelkezik a rövidciklusú képzések tervezéséhez, szervezéséhez és vezetéséhez szükséges speciális elméleti és módszertani alapokkal és gyakorlati ismeretekkel.
- Rendelkezik a szakoktatói tevékenységhez szükséges speciális elméleti és módszertani alapokkal és gyakorlati ismeretekkel.
- Ismeri a duális és egyéni képzés legfontosabb alapfogalmait, jellemzőit, tipikus megvalósítási formáit.

b) képességei

- A szakképzés nézőpontjából képes a specializációnak megfelelő ismeretrendszerét alkotó diszciplínák alapfokú analizisére, az összefüggések szintetikus megfogalmazására és adekvát értékelő tevékenységre.
- A szakképzés nézőpontjából képes az adott specializáció legfontosabb elméleteit, eljárásrendjét és az azokkal összefüggő terminológiát gyakorlati feladatok végrehajtásakor alkalmazni.
- Képes rutin szakmai problémák azonosítására, azok megoldásához szükséges elvi és gyakorlati háttér feltárására, megfogalmazására és (standard műveletek gyakorlati alkalmazásával) megoldására.
- Képes a szakmai specializációnak megfelelő munkafogások, munkacselekvések, munkatevékenységek bemutatására, elsajátításának és begyakoroltatásának irányítására.
- Képes a gyakorlati vizsgák megtervezésére, megszervezésére, megvalósítására és ellenőrzésére, értékelésére a minőségbiztosítási elvek figyelembevételére.
- Képes egyszerűbb, a szakképzés nézőpontjából fontos rendszerek és folyamatok modellezésére, különös tekintettel a gyakorlóléhelyek eltérő szempontjaira.

- Képes ismereteit alkotó módon használva munkahelye (képzési központ, tanműhely, taniroda, tangazdaság, vállalat vagy vállalkozás által működtetett egyéni gyakorlóhely) erőforrásaival hatékonyan gazdálkodni.
- Munkája során képes alkalmazni és betartatni a biztonságtechnikai, tűzvédelmi és higiéniai szabályokat, előírásokat.
- Képes arra, hogy specializációjának megfelelően, szakmailag adekvát módon, szóban és írásban kommunikáljon anyanyelvén és legalább alapszinten egy idegen nyelven.

c) attitűdje

- Vállalja szakmája társadalmi szerepét, alapvető viszonyát a világhoz.
- Nyitott a specializációja területén zajló, a szakképzés szempontjából kiemelt szakmai, technológiai fejlesztések és innovációk megismerésére és elfogadására, hiteles közvetítésére.
- Törekszik arra, hogy önképzése a szakmai és pedagógusi céljai megvalósításának egyik eszközévé váljon.
- Komplex megközelítést kívánó, illetve váratlan döntési helyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Törekszik arra, hogy a problémákat lehetőleg másokkal együttműködésben oldja meg.

d) autonómiája és felelőssége

- Váratlan döntési helyzetekben is önállóan végzi az átfogó, megalapozó szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Szakmai feladatainak elvégzése során együttműködik más (elsődlegesen a pedagógiai) szakterület képzett szakembereivel is.
- Feltárja az alkalmazott technológiák, eljárások, kezelésmódok hiányosságait, a folyamatok kockázatait és kezdeményezi az ezeket csökkentő intézkedések megtételét.
- A szakképzés nézőpontjából figyelemmel kíséri a szakterülettel kapcsolatos jogszabályi, technikai, technológiai és adminisztrációs változásokat.
- Hitelesen képviseli szakmája társadalmi szerepét, alapvető viszonyát a világhoz.

7.2. A szakoktató pedagógiai területen elsajátítandó

a) tudása

- Alapvető tudással rendelkezik a személyiség sajátosságaira és fejlődésére vonatkozó nézetekről, a szocializációról, a hátrányos helyzetű tanulókról, a személyiségfejlődés zavarairól, a magatartásproblémák okairól.
- Rendelkezik a szakoktatói tevékenységhez szükséges pedagógiai, pszichológiai, digitális pedagógiai és alapvető gyógypedagógiai, szociálpedagógiai és andragógiai ismeretekkel.
- Ismeri a tanulók életkori sajátosságait, megismerésének módszereit.
- Rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel.
- Rendelkezik a tanulókörzpontú tanulási környezet fizikai, emocionális, társas, tanulási sajátosságainak, feltételeinek megteremtéséhez szükséges ismeretekkel.
- Ismeri az egész életen át tartó tanulásra felkészítés jelentőségét.
- Tájékozott a szülőkkel és a pedagógiai munkáját segítő különféle szakemberekkel, szakmai intézményekkel való együttműködés módjairól.

- Ismeri a pedagógus szakma jogi és etikai szabályait, normáit.
- Ismeretekkel rendelkezik a reflektív gondolkodás szerepéről a szakmai fejlődésben, a továbbképzés lehetőségeiről, a lelki egészség megőrzésének elméleti és gyakorlati módszereiről.
- Ismeri a tehetség, a sajátos nevelési igény és a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet, valamint a különleges bánásmód fogalmát, ismérveit.
- Ismeri a gyakorlati foglalkozások (iskolai, vállalati) tervezésével, szervezésével, megvalósításával és ellenőrzésével kapcsolatos elméleti és gyakorlati ismereteket, az egyéni és csoportos gyakorlatok szervezésének alapelveit, a differenciálás, a felzárkóztatás és a tehetséggondozás alapfogalmait.

b) képességei

- Képes a tehetséges, a nehézségekkel küzdő vagy a sajátos nevelési igényű és a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a különleges bánásmódot igénylő tanulókat felismerni, hatékonyan nevelni, oktatni, számukra differenciált bánásmódot nyújtani.
- Képes a konfliktusok hatékony kezelésére.
- Képes az érdeklődés, a figyelem folyamatos fenntartására, a tanulási nehézségek felismerésére a végzettségének megfelelő korosztály és a felnőttoktatás keretében is.
- Képes a megértési nehézségek felismerésére és kezelésére.
- Képes a tanulókkal a kölcsönös tiszteletre és bizalomra épülő kapcsolatrendszer megteremtésére, az együttműködési elvek és formák közös kialakítására, elfogadtatására.
- Szakmai szituációkban képes szakszerű, közérthető, nyílt és hiteles kommunikációra diákokkal, szülőkkel, a szaktárgyainak megfelelő szakterületek képviselőivel, az iskolai és iskolán kívüli munkatársakkal a partnerek életkorának, kultúrájának megfelelően.
- Képes mindenkinen meglátni az értékeket és pozitív érzelmekkel (szeretettel) viszonyulni minden tanítványához.
- Képes a szaktárgyainak tanításával, tanulásirányításával kapcsolatos átfogó, megalapozó szakmai kérdések átgondolására és az ide vonatkozó források alapján megfelelő válaszok kidolgozására.

c) attitűdje

- Tiszteli a tanulók személyiségét.
- Érzékeny a tanulók problémáira, törekszik az egészséges személyiségfejlesztés feltételeit biztosítani minden tanuló számára.
- Törekszik az aktív együttműködésre a szakmai elméleti tárgyak tanáraival.
- Nyitott arra, hogy a konfliktushelyzetek, problémák feltárása, illetve megoldása érdekében szakmai segítséget kérjen és elfogadjon.
- Szakmai műveltségét nem tekinti állandónak, kész a folyamatos szaktudományi, szakmódszertani és neveléstudományi megújulásra.
- Nyitott a pedagógiai tevékenységére vonatkozó építő kritikára.
- Elkötelezett a nemzeti értékek és azonosságtudat iránt, nyitott a demokratikus gondolkodásra és magatartásra nevelés, valamint a környezettudatosság iránt.
- Elkötelezett az alapvető demokratikus értékek iránt.
- Szociális érzékenység és segítőkészség jellemzi. Előítéletektől mentesen végzi oktatómunkáját, igyekszik az inklúzió szemléletét magáévá tenni.

d) autonómiája és felelőssége

- Döntéseiben szakmai önreflexióra és önkorrekcióna képes.
- Elkötelezett a tanulók tudásának és tanulási képességeinek folyamatos fejlesztése iránt, reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban betöltött szerepét.
- Együttműködés és felelősségvállalás jellemzi szakmájával, szakterületével, illetve azok képviselőivel kapcsolatban.
- Jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában.
- Egyenrangú partner a szakmai kooperációban, végiggondolja és képviseli az adott szakterület etikai kérdéseit.

8. Az alapképzés jellemzői

8.1. Szakmai jellemzők

A szakképzettséghez vezető tudományágak, szakterületek, amelyekből a szak felépül:

- természet- vagy gazdaságtudományi ismeretek (a szakképzés sajátos elvárásaihoz igazodó matematikai, továbbá a specializációhoz tartozó természet- vagy gazdaságtudományi ismeretek): 15-20 kredit;
- gazdasági és humán ismeretek (a szakképzés követelményeihez kapcsolódó közgazdaságtan, gazdaság menedzsment, környezetvédelem, minőségbiztosítási ismeretek, továbbá a humán ismeretek közül az alkalmazott kommunikáció, a munka- és egészségvédelem, a környezetvédelem, a fenntartható fejlődés) 15-20 kredit;
- szakoktatói ismeretek: összesen 120-130 kredit, ebből
 - a) pedagógiai és pszichológiai ismeretek, pedagógiai gyakorlatok 30-40 kredit,
 - b) a szakmai specializációnak megfelelő szakmai ismeretek 40-50 kredit, ami a szakoktató szak specializációja szerinti ágazatoknak megfelelő szakmai ismeretek és készségek, melyek tartalmukban és követelményeikben igazodnak az iskolai, a képzőközpontbeli, a duális, a vállalati, intézményi és az egyéni szakképzés sajátos elvárásaihoz, és
 - c) a szakmai specializációnak megfelelő szakmódszertanok, szakmai és pedagógiai gyakorlatok, figyelembe véve a gyakorlati képzőhelyek eltérő sajátosságait 40-50 kredit.

8.2. Idegennyelvi követelmény

Az alapközzöt megszerzéséhez egy idegen nyelvből államilag elismert, középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány vagy oklevél megszerzése szükséges.

8.3. A szakmai gyakorlat követelményei

A szakmai és pedagógiai gyakorlat a szakmódszertanokhoz kapcsolódva, szakmai gyakorlóhelyen (iskolai, vagy képzőközpont, vagy tanműhely, taniroda, tangazdaság, tankonyha vagy vállalat, vállalkozás, felnőttoktatási, a felsőoktatási és szakképzési duális képzési) szervezett gyakorlat és a szakmai gyakorlat során szerzett tapasztalat portfólióban történő összefoglalása.

8.4. A képzést megkülönböztető speciális jegyek

A szakoktató szak fejlesztendő kompetenciaterületei szervesen kapcsolódnak a szakképzés ágazati ismereteihez, az alábbiak szerint:

Szakoktató szak specializációja	szakképzési szakág
műszaki	bányászat és kohászat, elektrotechnika és elektronika, építőipar, épületgépészet, fa- és bútorigar, könnyűipar, nyomdaipar, gépészet, a honvédelem műszaki területe, informatika és távközlés, környezetvédelem és vízügy, közlekedés, szállítmányozás és logisztika, közlekedésgépész, specializált gép- és járműgyártás, vegyipar, agrár gépész, egészségügyi technika
agrár	élelmiszeripar, mezőgazdaság, erdészet és vadgazdálkodás, agrár gépész, kertészet és parképítés, földmérés
üzleti	közgazdaság, gazdálkodás és menedzsment, ügyvitel, turizmus-vendéglátás, kereskedelem
szolgáltatási	kereskedelem, kreatív, rendeztet és közszolgálat, sport, szépészet, optika, szociális

Szakmai jellemzőiben sajátosan, ugyanakkor hangsúlyosan jelenik meg a gyakorlati (iskola, képzőközpont, tanműhely, taniroda, tangazdaság, vállalat vagy vállalkozás, egyéni, felnőttképzési, a felsőoktatási és szakképzési duális képzési) szakképzésre való felkészítés, ami sajátosan nyilvánul meg a természettudományos, a gazdasági és humán, a szakoktatói specializációnak megfelelő szakmai ismeretekben és készségekben.”